

Nasjonalt senter for
e-helseforskning

Velferdsteknologi for barn og unge med funksjonsnedsettelse - Brukererfaringer

Undine Knarvik, Nasjonalt senter for e-helseforskning, stipendiat ved Høgskulen på Vestlandet
Marianne Trondsen, Gunn Hilde Rotvold, Nasjonalt senter for e-helseforskning

Workshop «brukarbehov», e-helse Vestland, 14.06.2021

Samarbeidsprosjekter 2016-2020

- Nasjonalt senter for e-helseforskning (NSE) og Helsedirektoratet
- Nasjonalt velferdsteknologiprogram: Helsedirektoratet, Direktoratet for e-helse og Kommunesektorens organisasjon (KS)
- Tilskudd til kommuner for utprøving
- Drammen, Horten, Risør, Sandnes, Bodø, Ålesund og Steinkjer
- 5 års forsknings- og utredningssamarbeid

- Velferdsteknologi for barn og unge med *kognitive* funksjonsnedsettelser
- **Deltakelse og mestring** av fritidsaktiviteter

Forskning og utredning

FASE 1 (2016-2017)

- Nordisk kunnskapsoppsummering
- Følgeforskning: Utprøving av velferdsteknologi for barn og unge med funksjonsnedsettelse: **Brukernes erfaringer**
- Drammen og Horten kommuner

FASE 2 (2017-2018)

- Utredning: **Organisatoriske forutsetninger** for innføring av velferdsteknologi
- Drammen, Horten, Risør og Sandnes kommuner

FASE 3 (2019-2020)

- Forskning: **Brukererfaringer etter 2 ½ års utprøving i Horten og Drammen**
- Internasjonal kunnskapsoppsummering
- Forskning: **Velferdsteknologi som del av helhetlig tjenestetilbud til målgruppen**. Casestudie fra Bodø kommune: Bruker-, fagpersoner- og virksomhetsperspektiver

PROSJEKTRAPPORT

Kunnskapsoppsummering

Eksisterende velferdsteknologiutprøvinger i Norden for barn og unge med funksjonsnedsettelse

Undine Knarvik og Marianne V. Trondsen

RAPPORT

Velferdsteknologi for barn og unge med funksjonsnedsettelse

Erfaringer med utprøving av velferdsteknologi i kommunene Drammen og Horten

Trondsen M. V., Knarvik U.

RAPPORT

Innføring av velferdsteknologi for barn og unge med funksjonsnedsettelse

Rotvold G.-H., Knarvik U., Trondsen M., V.

fag

VITENSKAPELIG ARTIKKEL

En kvalitativ studie: Muligheter med velferdsteknologi for barn og unge med funksjonsnedsettelse

Undine Knarvik,
seniorrådgiver, Cand.
politt, sosialantropologi,
Nasjonalt senter for
e-helseforskning,
undine.knarvik@
ehealthresearch.no

Sammendrag

Hensikt: Barn og unge med funksjonsnedsettelse har ulike behov og ressurser, og mange trenger bistand hele livet fra ulike tjenesteområder. Velferdsteknologi kan være et nyttig verktøy og bidra til selvstendiggjøring, trygghet og mestring i dagliglivet. Hensikten med denne artikkelen er å belyse hvilke organisatoriske forutsetninger som må ligge til grunn for vellykket innføring av velferdsteknologi i et kommunalt tjenestetilbud for denne brukergruppen.

RAPPORT

05/2019

Velferdsteknologi for barn og unge med funksjonsnedsettelse

Brukererfaringer etter 2 ½ års utprøving i Drammen og Horten kommuner

Trondsen M.V., Knarvik U.

KUNNSKAPSOPPSUMMERING

01/2020

Internasjonal litteraturstudie om velferdsteknologi for barn og unge med funksjonsnedsettelse

Knarvik U., Lind K. F., Rotvold G.-H., Trondsen, M. V.

RAPPORT

02/2020

«Hele døgnet, hele uka, hele livsløpet»

Velferdsteknologi som del av et helhetlig tilbud for barn og unge med funksjonsnedsettelse - En kvalitativ studie i Bodø kommune

Knarvik U., Rotvold G. H., Trondsen M. V.

Problemstillinger

- Hvilke mulige velferdsteknologiske løsninger kan **være nyttige for/bistå/aktivisere barn og unge** med ulik funksjonsnedsettelse?
- Hvilken betydning har velferdsteknologiske løsninger for barn og unge med funksjonsnedsettelse for å **kunne delta og mestre fritidsaktiviteter**?
- Hvilken betydning har velferdsteknologiske løsninger for barn og unge med funksjonsnedsettelse for **deres habiliterings- og rehabiliteringsprosess**?
- Hvilken betydning har velferdsteknologiske løsninger for **at foreldre kan kombinere arbeid med omsorg** for barn og unge med nedsatt funksjonsevne?
- Følgeforskningen skal dokumentere effekter av satsningen og generere ny kunnskap om hvordan velferdsteknologi kan bistå denne målgruppen

Teknologi

- Språk- og kommunikasjon
- Tid, planlegging og struktur
- Lokalisering
- Samhandling
- Pedagogiske spill og lek

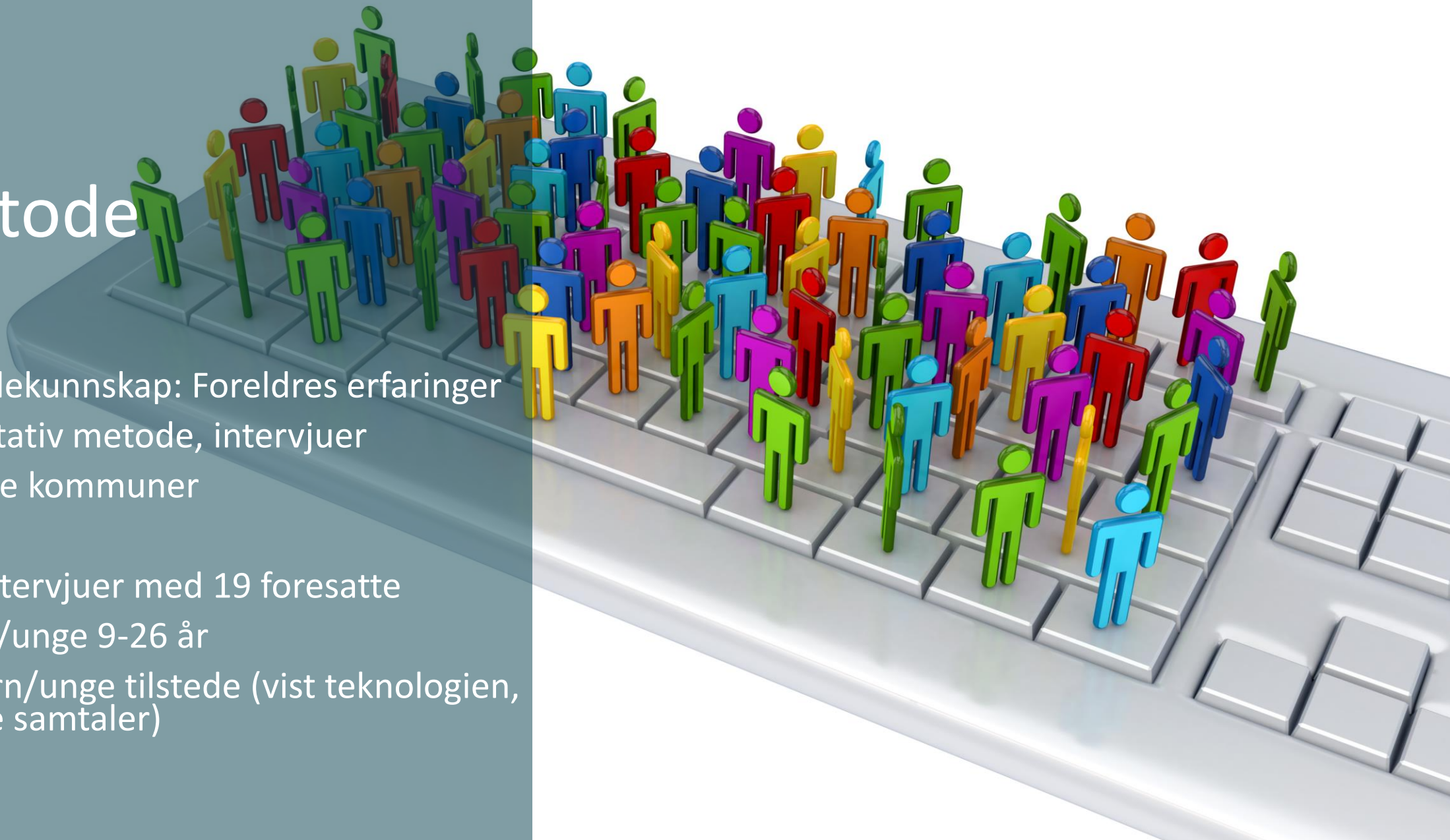
Brukererfaringer: Horten og Drammen (2017)

Metode

- Dybdekunnskap: Foreldres erfaringer
- Kvalitativ metode, intervjuer
- Begge kommuner
- 17 intervjuer med 19 foresatte
- Barn/unge 9-26 år
- 5 barn/unge tilstede (vist teknologien, korte samtaler)

Betydning for deltakelse og mestring

- 1) Selvstendighet
- 2) Oversikt, kontroll og forutsigbarhet
- 3) Kommunikasjon og sosial deltakelse
- 4) Trygghet og avlastning
- 5) Normalisering
- 6) Lek, underholdning og interesser

1) Selvstendighet

- Oversikt selv over aktiviteter og gjøremål
- Utføre gjøremål selv
- Være ute og på besøk alene
- Språklig utvikling - uttrykke egne behov og ønsker

Selvstendighet

«Han har vært på besøk hos en kompis alene. Jeg har sluppet han av i døren, og så har han gått inn selv, og ringt når han skal bli hentet. Det har vært stas! Det er noe med å gå inn døren alene, og faktisk kunne gå ned uten å ha mamma eller pappa med seg. Og så kunne ringe når han vil hjem. Å kunne bestemme selv.»

2) Oversikt, kontroll og forutsigbarhet

- Oversikt over gjøremål
- Påminnelser
- Hjelp til tidsforståelse
- Dempe uro, stress og mas

Oversikt, kontroll og forutsigbarhet

«Telefon med sånn Handi-program har vært kjempebra. Det har vært helt gull! Særlig når det gjelder det med kalender, for han er fryktelig opptatt av hva som skal skje. (...) For, det første han spør om når han har spist middag er «hva skal vi ha til middag i morgen?» Det siste han spør om før han legger seg om kvelden, er «Hva skjer i morgen?» Det at han har ting på kalenderen sin nå er veldig, veldig bra. (...) Han har mer kontroll, tenker jeg, rett og slett. I stedet for at han må gå og mase, og spørre alle andre når ting skal være og hva skjer, så bruker han kalenderen i stedet for.»

3) Kommunikasjon og sosial deltakelse

- Språkutvikling: skrive, lese, snakke
- Kommunikasjon med symboler, bilder og video
- Sosial kontakt med familie og venner
- Kommunikasjon med og mellom hjelpeapparatet

Kommunikasjon og sosial deltakelse

«Han har begynt å sende meldinger til meg på telefonen. Det er ganske stort for oss. Det er som julaften! Det er ikke mange uker siden. Og det er sånn «Wow» jeg trodde det ikke når jeg så det engang. Vi var stolte i flere dager, vet du. Jeg trodde ikke det kom fra han engang, og da hadde han sendt med et bilde samtidig. Jeg var så overrasket: Var det fra deg? Var det fra deg? Jeg har spart på den meldingen enda.»

4) Trygghet og avlastning

- Barnet kan være alene hjemme
- Kunne slippe barnet på egenhånd på nye arenaer
- Trygghetsskapende – gir mer ansvar og frihet
- Ro og avlastning ift gjøremål
- Redusere mas, stress og konflikter

Trygghet og avlastning

«Jeg liker at når vi er på reiser, at vi kan slappe av mer. At vi kan sitte sammen og spise ferdig middagen i stedet for at vi må bytte på å spise, og en må følge han rundt. Da kan han gå rundt å utforske litt på egenhånd.»

5) Normalisering

- **Være** som andre barn og unge
- **Gjøre** som andre barn og unge
- Mobil, spill, musikk, film, Youtube, chatte, video-ringe, bilder
- Gå på besøk, aktiviteter, gjøre avtaler
- Viktig med teknologi som ikke er stigmatiserende!

Normalisering

«For han er femten år, og han ser jo hva de andre har. Poenget er litt at han skal føle seg litt sånn som jevnaldrende, og det takler han veldig bra med en telefon og god hjelp fra det Handi-programmet.»

6) Lek, underholdning og interesser

- Spill, musikk, radio, film
- Internett til å søke kunnskap
- Lære seg klokka og tid
- Avslapping og rekreasjon
- Meningsfullt og morsomt

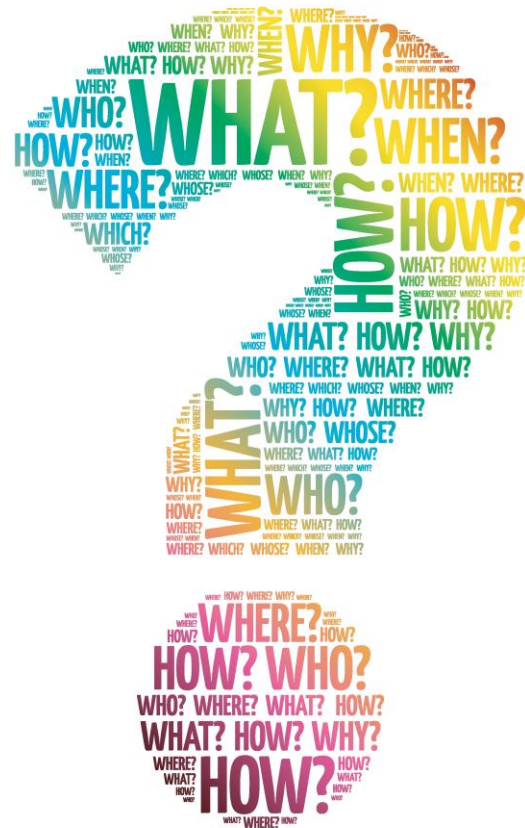
Lek, underholdning og interesser

«Hun er blitt en racer til å Google, finne ut ting. Motivasjonen for det har økt med å ha Handi tilgjengelig (...) Den motivasjonen fører til noe bra. At hun søker ny kunnskap og er interessert i å finne ting ut.»

Utfordringer og barrierer

- Teknologiske aspekter
  - Robusthet
  - Utforming
  - Presisjon
- Organisatoriske aspekter
  - Samsvar med behovet
  - Opplæring, oppfølging og brukerstøtte
  - Samarbeid
- Sosiale og individuelle aspekter
  - Motivasjon
  - Individuelle preferanser (alarm)
  - Tid og ressurser

Teknologiens mulighetsrom

TEKNOLOGISKE ASPEKTER

- Funksjonalitet og brukervennlighet
- Stabilitet, trygghet og robusthet
- Design/utforming
- Unngå stigmatiserende løsninger
- Stimulere nysgjerrighet, glede, interesse

ORGANISATORISKE ASPEKTER

- Behovs- og kompetansekartlegging
- Tilpasset opplæring
- Oppfølging og brukerstøtte
- Ansvar, roller og samarbeid
- Ressurser og langtidsperspektiv

SOSIALE OG INDIVIDUELLE ASPEKTER

- Motivasjon og engasjement
- Preferanser og interesser
- Individuell tilpasning
- Tid og ressurser

Individuell tilpasning – brukeren i sentrum

Brukererfaringer 2,5 år etter første utprøving: Horten og Drammen (2019)

Metode

- Dybdekunnskap: Foreldres erfaringer
- Kvalitativ metode, intervjuer
- Horten og Drammen kommuner
- To fokusgrupper med til sammen 9 foreldre

Endringer over tid

- Økt bruk generelt
- Nye bruksområder / funksjoner
- Prøver ut flere og nye teknologier
- I takt med barnets alder, utvikling, ferdigheter, behov og preferanser

Hvordan oppnå suksess?

BRUKEREN
|
SENTRUM

De betydningsfulle, små skrittene...

*«Han blir nok ikke selvstendig på alle områder med en gang på grunn av denne appen, men det er ikke så farlig. For de fleste av disse familiene, som vi er en del av, så **er det de små tingene som blir veldig store og veldig viktige**. Mange av de tingene som mange tar som en selvfølge. At det er klart at barna kan leke i gaten. Det er ikke det for oss. Men om han kan få lov å være ute alene i hagen, så er det fantastisk.»*

Nasjonalt senter for
e-helseforskning

Takk for oppmerksomheten!

undine.knarvik@ehealthresearch.no

Tlf: 91 74 27 05

www.ehealthresearch.no

Bilder: colorbox.com

